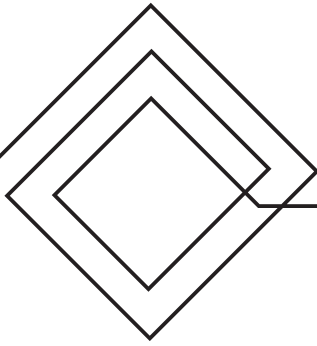

آهنگساز:
شهاب جعفری
Music by:
Shahab Jafari

JAVAN RECORDS

بررسی ساختار

موسیقایی آهنگ کولی (اثری از شهاب جعفری)

شهاب جعفری

مقدمه

آهنگ کولی اثری از شهاب جعفری یکی از قطعات آلبوم خیال است که در اسفند ۱۴۰۲ به همت نشر جوان منتشر شده است. این قطعه در اولین مسابقه آهنگسازی روح الله خالقی جزو برگزیدگان مسابقه انتخاب شد. قطعه کولی برای کلارینت، کوارتت زهی و پیانو آهنگسازی و تنظیم شده است. نوازندگان این اثر عبارتند از: مصطفی قناعت (کلارینت)، میثم مروستی (کوارتت زهی)، محمدرضا کرمی (پیانو) و سپاس بی‌کران از راهنمایی‌های حمیدرضا عبادی. در این پژوهش آهنگ کولی از منظر مُدال، فرمال و بافت بررسی شده است.

بررسی مُد

آهنگ کولی از منظر مُدال در همایون سُل و با نت درجۀ چهارم همایون شروع می‌شود. تم اولیه در

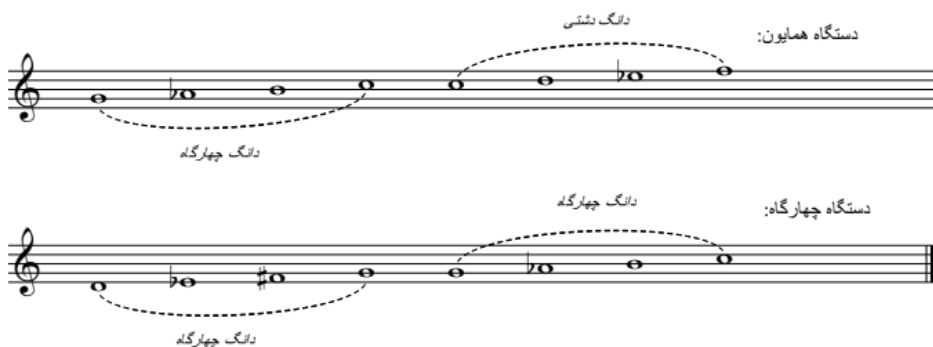
شاهد همایون توقف می‌کند و بی‌درنگ واریاسیونی از همان تم اول اجرا می‌شود و مجدد روی شاهد همایون ایست می‌کند. بسیار سریع مُدلاسیون می‌شود و وارد چهارگاه همنام همایون می‌شود. (چهارگاه سل). به این حرکت که از همایون به چهارگاه با کوک مبنای ثابت، مُدلاسیون شود موالیان می‌گویند. قبل از ورود به موالیان و چهارگاه اشاره به درجه پنجم همایون و گوشهٔ بیداد می‌شود ولی قبل از تثبیت وارد موالیان می‌شود. در میزان ۲۷ با پاساژ بالارونده به سمت سُل و همچنین بالا رفتن نیم‌پرده‌ای نت «فا» فضایی مشابه حصار چهارگاه ساخته می‌شود و در تأکیدش فیگور بالارونده برگرفته از میزان ۷ و ۸ در میزان ۳۱ و ۳۲ به فاصله ی پنجم بالاتر تکرار می‌شود. در میزان ۵۸ با تأکید بر نت «لا بمل»، فضای گوشهٔ منصوری نسبت به چهارگاه سُل تداعی می‌شود. از میزان ۷۹ که تمپو تغییر می‌کند مجدداً فضا همایون می‌شود و در ادامه ملودی که اشاره به نت «ر» دارد گوشه بیداد را نشان می‌دهد. اما بسیار سریع با دیز کردن نت «فا» از بیداد خارج می‌شود در واقع فقط اشاره‌ای به گوشه بیداد شده است. از میزان ۱۰۳ میزان‌نما تغییر می‌کند. و وارد ۶/۸ می‌شود و ملودی‌های این بخش چهارگاه سُل است. بعد از پایان بخش ۶/۸ دوباره بخشی که از میزان ۷۹ آمده بود تکرار می‌شود. از میزان ۱۸۲ که گروه با ریتم ۶/۸ ادامه می‌دهد. کلارینت سولو در چهارگاه گوشهٔ منصوری اجرا می‌کند. و در نهایت با ایست بر شاهد چهارگاه نت «سُل» به پایان می‌رسد.

بررسی فُرم

از منظر فرمال می‌شود به این صورت تقسیم‌بندی کرد که بخش اول از ابتدا تا میزان ۷۹ از میزان ۷۹ تا ۱۰۱ بخش دوم است. در میزان ۱۰۲ یا یک پاساژ کوتاه وصل می‌شود به بخش سوم از میزان ۱۰۳ تا ۱۲۳ از میزان ۱۲۴ تا ۱۶۹ با کمی تغییر تکرار بخش دوم است. بعد با یک بخش میانی به عنوان پُل، توسط سازهای همراهی کننده وصل می‌شود به بخش پایانی که از میزان ۱۸۲ شروع می‌شود تا انتها و سولوی کلارینت همراه آن اجرا می‌شود.

بررسی بافت

خط زهی‌ها به صورت پُلی‌فونیک ملودی رو همراهی می‌کند. در بعضی بخش‌ها مانند بخش پُل ارتباطی بین قسمت تکرار بخش دوم و بخش پایانی، به صورت هموفونیک و با استفاده از آکوردها همراهی را انجام می‌دهند. تنوع ریتمیک در خط زهی‌ها نسبت به خط سولو و همچنین حرکت‌های غیر همسو با خط ملودی سولو باعث شده بافتِ قطعه پُر حجم به نظر بیاد و به قطعه بُعد داده است. خط پیانو عموماً نقش آکومپانیمن و تقویت و همراهی خط سولو را دارد.

دانگ‌ها براساس سیستم تعدیل شده نوشته شده‌اند. نت «لا کُرُن» در دانگ‌های همایون به صورت نت «لا پُل» فرض شده است. و همچنین نت‌های «می کُرُن و لا کُرُن» در دانگ‌های چهارگاه به صورت پُل فرض شده است.

پیوست

در این قسمت بخشی از پارتیتور آهنگ کولی آورده شده است.

Kowli

Shahab Jafari

$\text{♩} = 80$

Clarinet in B $\flat$

Violin 1

Violin 2

Viola

Violoncello

Piano

Cl.

Vln. 1

Vln. 2

Vla.

Vc.

Pno.

11

Cl. *ff* *mf*

Vln. 1 *mf* *mp*

Vln. 2 *mp* *mp*

Vla. *mp* *mp*

Vc. *mp* *mp*

Pno. *mp* *mp*

18

Cl. *tr.*

Vln. 1

Vln. 2

Vla.

Vc.

Pno.

25 *a tempo*

Cl. *dim.* *f*

Vln. 1 *dim.* *mf*

Vln. 2 *dim.* *mp*

Vla. *dim.* *mp*

Vc. *dim.* *mp*

Pno. *dim.* *f*

31 *tr*

Cl. *tr*

Vln. 1

Vln. 2 3 3

Vla.

Vc.

Pno. *tr*

36

Cl. *f* *mp*

Vln. 1 *f* *mp*

Vln. 2 *mf* *mp*

Vla. *mp* *mp*

Vc. *mp* *mp*

Pno. *mp* *mp*

43

Cl.

Vln. 1 *dim.*

Vln. 2 *dim.*

Vla. *dim.*

Vc. *dim.*

Pno. *dim.*

3 3